

2020-11-05
S2020/08097 (delvis)

Socialdepartementet

E-hälsomyndigheten
Box 913
391 29 Kalmar

Uppdrag att kartlägga digitala stöd och tillämpningar i smittskyddsarbetet i ett urval länder

Uppdraget

Regeringen ger E-hälsomyndigheten i uppdrag att göra en kartläggning av digitala stöd och tillämpningar som används i såväl det löpande smittskyddsarbetet som insatser vid större utbrott av smittsamma sjukdomar i ett urval länder inom främst Europeiska unionen. Kartläggningen ska, där så är relevant, innehålla översiktliga beskrivningar av t.ex. organisatoriskt och juridiskt ansvar med särskilt fokus på personuppgiftsbehandling, integritetsskydd och informationssäkerhet samt epidemiologiska grundantaganden och information om hur stora andelar av befolkningen som använder eller omfattas av stöden. Uppdraget ska genomföras i samråd med Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Datainspektionen samt andra myndigheter med ansvarsområden som kopplar till uppdraget.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 april 2021.

E-hälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda 500 000 kronor under 2020.

Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagspost 18 God vård och folkhälsa. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2020. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2021. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över

använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Redovisningar och rekvisition ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Dagens smittskyddsarbete innehåller många olika delar, t.ex. förebyggande insatser (lokalt, regionalt eller nationellt), epidemiologisk uppföljning, vaccinering, information, kommunikation och smittspårning. Det sistnämnda området har också uppmärksammats särskilt under coronapandemin och denna verksamhet står, enligt tidigare kartläggningar, för en stor del av de totala kostnaderna för det sammanlagda smittskyddsarbetet. Smittspårningsarbetet fokuserar vanligtvis på mindre eller avgränsade utbrott av anmälningspliktiga sjukdomar. Vid en situation med en utbredd samhälls-smitta som Sverige haft under coronapandemin blir det dock svårt för smittskyddsverksamheterna att hinna hantera det stora antalet fall som kommer samtidigt.

Det är önskvärt att hitta sätt att effektivisera smittskyddsarbetet i samband med t.ex. pandemier. Exempel på möjligheter som lyfts med koppling till spridningen av det nya coronaviruset är nyttjandet av anonymiserade och aggregerade användargenererade data samt andra datamängder som satellitdata och avloppsvatten. Det kan t.ex. handla om användningen av olika typer av applikationer (appar) som finns i mobiler för just hantering av användargenererade data men även för olika typer av kommunikationsinsatser. Dessa appar kan i olika utsträckning stödja eller underlätta smittspårningsarbetet för olika aktörer. Ett stort antal länder har tagit fram sådana appar och på EU-nivå har ett gemensamt arbete gjorts för att möjliggöra gemensamma riktlinjer och standarder för hur apparna ska utformas och fungera. Det finns även flera risker med användandet av appar som verktyg för att spåra smittspridning, och ska sådana användas så måste de respektera regler om bl.a. dataskydd och integritet samt informationssäkerhet. Folkhälsomyndigheten lyfte i rapporten Insatser vid nya utbrott av covid-19 att det finns flera aspekter som behöver utredas vidare innan en eventuell app kan börja användas i Sverige. Utöver frågor kring påverkan på t.ex. den personliga integriteten så tar myndigheten upp att det är viktigt med en dialog med hälso- och sjukvården om förutsättningar och behov att hantera en sådan app. Svenska myndigheter och regioner får i dag statistik och data genom flera andra källor och kanaler som används för att bekämpa smittspridningen. Det är viktigt att nya digitala verktyg fyller ett tydligt behov för att de

ska bli verkningsfulla, att den personliga integriteten kan respekteras samt att informationen inte kommer i orätta händer.

Utöver appar som använder positionering finns även andra digitala stöd eller verktyg som kan stödja smittskyddsarbetet. Det kan t.ex. handla om appar för egenrapportering av hälsotillstånd eller programvaror som sammanställer och visualiserar data om utbredning av en smitta som kan ligga till grund för olika typer av analyser, prognoser eller scenarier, eller applikationer som kan underlätta kontakter mellan olika aktörer i smittspårningsarbetet eller som stöd för diagnostik och behandling. Sådana verktyg kan ha större potential att stödja smittskyddsarbetet än appar som använder positionering då det i nuläget inte finns något entydigt stöd för att dessa appar kunnat motverka smittspridning i större skala, vilket delvis kan förklaras av att arbetet fortfarande är i utvecklingsfasen. En annan viktig aspekt av smittskyddsarbetet är att kunna kontrollera smittspridning vid resande. Även har det utvecklats olika former av digitala stöd.

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter och dessa möjligheter bör användas fullt ut inom relevanta sektorer. Regeringen har också vid olika tillfällen lyft att en ökad digitalisering i välfärdssektorn har potential att bidra till såväl effektiviseringar som ökad delaktighet, kvalitet och säkerhet i dessa verksamheter. Sverige har vidare genom en väl utbyggd digital infrastruktur och en teknikvan befolkning bättre förutsättningar än många andra länder att använda digitala verktyg som ett stöd i hälso- och sjukvården. Dessa förhållanden kan även nyttjas i smittskyddsarbetet i syfte att tillhandahålla digitala stöd till olika aktörer för att bryta smittkedjor eller stävja utbredningar av utbrott. Det är därför önskvärt att lära och hämta erfarenheter från andra länder om de möjligheter och utmaningar som finns kopplat till införande och användning av digitala stöd på smittskyddsområdet.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Lovisa Persson

Kopia till

Statsrådsberedningen SAM

Finansdepartementet BA, K

Datainspektionen

Folkhälsomyndigheten

Myndigheten för digital förvaltning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner